

Hedeflenen ve Uygulanan Boyutlarına Göre İlkokulların Okul Yönetişimlerinin İncelenmesi

Investigation of School Governments of Primary Schools According to The Targeted and Applied Dimensions

Bayram GÜL

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, bayram_gul@hotmail.com, İstanbul/Türkiye.

ORCID: 0000-0002-5338-7144

Ayşe Ela Kekilli Gül

Gaziantep Üniversitesi, elakekilli@hotmail.com, İstanbul/Türkiye.

ORCID: 0009-0009-2988-5088

Ahmet Cengiz

Gaziantep Üniversitesi, acengiz3527@gmail.com, Gaziantep/Türkiye.

ORCID: 0009-0009-1883-5878

Efendi Tunç

Gaziantep Üniversitesi, eefendiii@gmail.com, Antalya/Türkiye.

ORCID: 0009-0001-8496-9307

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin görüşlerine göre okullardaki hedeflenen ve gerçekleşen yönetim düzeylerini incelemektir. Araştırma, nicel araştırma paradigmasına uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde yer alan resmi ilkokullar da görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini de basit seçkisiz örneklem yöntemine göre seçilen öğretmenler oluşturmuştur. Veriler Yüner tarafından geliştirilen "Okul Yönetişimi Ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, "aritmetik ortalama", "standart sapma", "t-testi", "tek yönlü varyans analizi (ANOVA)" ve "Post Hoc çoklu karşılaştırmalar testlerinden" inden yararlanılmıştır. Katılımcı görüşleri, cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular sonucunda, öğretmenler ilkokullardaki gerçekleşen yönetim düzeylerini orta, hedeflenen yönetim düzeylerini ise yüksek olarak görmektedir. Öğretmen görüşlerinde ölçek genelinde ve alt boyutlar bazında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Yönetişimi, Katılım, Şeffaflık

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the targeted and realized governance levels in schools according to the opinions of their teachers. The research is designed in accordance with the quantitative research paradigm. The universe of the study was composed of teachers working in the official primary school in Gaziantep province, Şahinbey district. The sampling of the research was composed of teachers selected according to the simple sampling method. The data were collected with the "School Governance Scale" developed by wooller. In the analysis of the data, "arithmetic mean", "standard deviation", "t-test", "one-way variance analysis (ANOVA)" and "Post Hoc multiple comparison tests" were used. Participants' opinions were examined comparatively according to gender and age variables. According to the findings obtained within the scope of the research, teachers see the level of governance realized in primary schools as medium and the targeted governance levels as high. There are significant differences in teacher opinions on the scale and sub-dimensions.

Keywords: School Governance, Participation, Transparency.

1. GİRİŞ

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmelerle beraber insanların bilgiye ulaşma imkânları artmaktadır. İnsanlar artık ihtiyacı olan bilgiye çok hızlı bir şekilde ulaşmaktadırlar. Tüm bu gelişmeler sosyal hayat da birçok alanı etkilemektedir. Kamu kurumları da bu değişimlerden etkilenmiştir. Merkeziyetçi ve hiyerarşik olan klasik yönetim anlayışından şeffaf, hesap verebilir ve paydaşların katılımının olduğu yönetim anlayışını benimsenmeye başlanmıştır. Katılımlı yönetimi amaçlayan yönetim kavramı ilk kez Dünya Bankası (DB) tarafından kullanılmıştır (Dünya Bankası,

1994). “Yönetişim” İngilizcede yönetim ve denetim, Latince kural koymak ve Yunancada dümen tutmak anlamlarına gelen kelimelerle ifade edilmektedir (Bayramoğlu, 2018). Kelime anlamları bakımından yönetim, katılımlı yönetimi ve yönetim ile denetimi birleştirmektedir.

DB tarafından 1989 yılında Aşağı Sahra Afrika’sındaki çıkan krize çözüm yolu olarak önerilen yönetim anlayışına birçok uluslararası kuruluş ilgi göstermiş ve katkı sağlamıştır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ise, yönetim kavramını karşılıklı bağımlılık ekseninde tanımlayarak “Bir ülkenin ekonomik ve sosyal kaynaklarının yönetiminde sahip olunan güç ve yetkilerin kullanımı”na vurgu yapmıştır (Maliye Bakanlığı, 2013 ve Bayramoğlu, 2018). Yüzyılın son zammalarında dünyada çıkan ekonomik kriz dalgasında Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund, IMF), borç verdiği ülkelere yönetimin uygulanmasını zorunlu tutarak yönetimin dünya genelinde uygulanmasına katkıda bulunmuştur (Sobacı, 2007). 2001 yılında yayınlanan “Avrupa Yönetimi” adlı kitap ile Avrupa Birliği (AB) de yönetim anlayışını benimsemiş ve katkıda bulunmuştur. AB adı geçen kitapta yönetimin ilkelerini “açıklık, katılım, hesap verebilirlik, etkinlik ve tutarlılık” olarak açıklamıştır. Yönetim kavramının birçok kuruluş tarafından açıklanmasından dolayı ortaya çıkan kavram kargaşasını bitirmeyi amaçlayan Birleşmiş Milletler (BM) iyi yönetim kavramını literatüre kazandırmıştır. BM iyi yönetimi “bir ulusun kendi faaliyetlerini yönetirken kullandığı kamuya veya özele ait bütün özel veya kurumsal araçların toplamı” olarak tanımlamıştır (Maliye Bakanlığı, 2013). Ayrıca BM Kent Konseylerini kurarak yerel yönetimlerin yönetime daha fazla katılmasını amaçlamıştır. BM uluslararası kuruluşların üzerinde fikir birliğine vardığı iyi yönetimin ilkelerini şeffaflık, katılım, hesap verebilirlik, cevap verebilirlik, stratejik vizyon, etkinlik, hukukun üstünlüğü ve eşitlik olarak belirlemiştir. Günümüzde bu ilkelere tutarlılık ve sürdürülebilirlik ilkeleri de eklenmiştir. Menteş (2009), şeffaflık ilkesini bilgilerin doğru zamanda ve anlaşılabilir bir şekilde bütün paydaşlar tarafından öğrenilme imkanı olarak tanımlamıştır. Kamu kuruluşları şeffaflık sayesinde vatandaşlara politikalarını daha doğru bir şekilde açıklama imkanı bulmuş, vatandaşlar ise devleti denetleyebilme imkanını elde etmiştir. Katılımcılık ilkesi ise örgüt paydaşlarının örgütün geleceğini belirleyen kararlara katılımını sağlamayı ve örgütün iç denetim sisteminin aktif olmasını amaçlamıştır. Katılım ilkesi ile örgüt tarafından alınan kararların paydaşlar tarafından benimsenmesi sağlanmıştır. Bu sayede paydaşlar, olumsuz bir durum ile karşılaşıldığında suçlu aramak yerine birlik ve beraberlik içinde hareket edeceklerdir. Yetkililerin kamu kaynaklarını kullanma biçimi, bütçeleme ve gerektiğinde hesap verme eylemi yönetimin hesap verebilirlik ilkesidir (Kesim ve Petek, 2005). Hesap verebilirlik ilkesi sayesinde kamu görevlilerinin yaptıkları eylemlerin ve aldıkları kararların sorumluluğunu üstlenmesi sağlanmıştır. Cevap verebilirlik, paydaşların örgüt tarafından dinlenmesi, soru ve isteklerine tatmin edici cevaplar verilebilmesidir (Maliye Bakanlığı, 2003). Bu ilke sayesinde kamu kuruluşları vatandaşlık ilkelerine de saygı duyarlar. Cevap verebilirlik ilkesi ve şeffaflık ilkesi birbirini tamamlayan ilkelerdir. Kamu kuruluşlarının gelecek ile ilgili planlama yapması, dinamik olan piyasa şartlarına ayak uydurması ve kamu görevlilerinin vizyoner bir bakış açısına sahip olması yönetimin stratejik vizyon ilkesi ile ilgilidir (UNDP, 1997’den Akt. Palabıyık, 2004). Kamu çalışanları, kamu kuruluşlarını amaçlarından sapmadan geleceğe taşımakla görevlidirler. Bunu vizyoner bakış açısına sahip çalışanlar sayesinde gerçekleştirebilmektedirler. Drucker, etkinliği “doğru işler yapmak” olarak tanımlamaktadır. Bu doğru işlerin temeli yöneticilerin az kaynakla maksimum sonuç elde etmesidir. Kamu kurumlarının, sahip olduğu kaynakları doğru yerde ve verimli bir şekilde kullanması etkinliklerini arttırmaktadır. Ayrıca etkinlik kamu kurumunun, paydaşlarını amaçları etrafında toplamasını daha da kolaylaştırır. Kuruluşların bütün etkinliklerini yasalara ve hukuk kurallarına uygun olarak yapması yönetimin benimsediği hukukun üstünlüğü ilkesi ile örtüşmektedir. Hukukun üstünlüğü ilkesi ile paydaşların, görevlilerin ve kuruluşun hakları yasal güvence altına alınmıştır. Bu ilke paydaşların yapabilecekleri ve yapamayacakları işleri sınırlamış ve keyfi uygulamaların önüne geçmeyi amaçlamıştır (Aliefendioğlu, 2001). Hak ve özgürlükleri güvence altında olan bireyler, devlete saygı duyar ve devletin devamlılığını sağlarlar (Karaman, 2000). Kamu kuruluşlarının sahip olduğu kaynakları ve fırsatları vatandaşlarına hukuka uygun ve eşit bir şekilde dağıtması yönetimin eşitlik ilkesidir.

Tarafsız ve adil olmak eşitlik ilkesinin tamamlayıcı ilkeleridir. Eşitlik ilkesi devlete din, dil, ırk, cinsiyet vb. ayırım yapılmadan her vatandaşa eşit davranma zorunluluğu getirmiştir. Bu ilke sayesinde tüm paydaşlar ortak hedeflere hizmet etmek için bir araya gelebilir (Aşkın, 2003).

Çok aktörlü yönetim anlayışını benimseyen yönetişimde kamu yönetimdeki görev ve sorumluluklarını yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektörle paylaşmaktadır (Tekeli, 1999; Bayramoğlu, 2018). Devlet yönetim alanındaki yetkilerinin bir kısmını paydaşlarına devrederek denetim rolünü üstlenmiştir. Kamu, yerel yönetimler aracılığı ile varolan sorunlara daha hızlı çözüm bulmayı amaçlamıştır (Bayramoğlu, 2018). Yönetişimde rol alan aktörler devlet, özel sektör, sivil toplum örgütleri ve vatandaşlardır. Yönetişim anlayışına göre devletin görevi kural koymak ve denetlemektir. Gönüllülük esasına dayalı çalışan ve kâr amacı gütmeyen STK'lar ise vatandaşların ilgi duydukları ve eksik gördükleri alanlarda çalışmalar yaparak devletin ilgisini bu konuya çekmeyi amaçlamışlardır. Bu misyon ile STK'lar devlet ile vatandaş arasında iletişim kanalı rolünü üstlenmişlerdir (Yılmaz, 2004). Özel sektörün yönetişime katkısı, istihdam ve gelir kaynağı oluşturarak, üretimi, ticareti ve insan kaynaklarını geliştirerek, hizmet sağlama ve kurumsal standartlar aracılığıyla ekonomik kalkınmayı ve büyümeyi sağlamaktır (Maliye Bakanlığı, 2003). Devlet, STK ve özel sektörün amacı yönetişimin temel ögesi olan vatandaşlara daha iyi hizmet vermektir. Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD), kurumsal yönetişimin daha çok "ahlaklı ve doğru vatandaş olmak" ile ilgili olduğunu belirterek vatandaşları kurumsal yönetişimin merkezine yerleştirmiştir (TÜSİAD, 2000).

Türk yönetim sistemi, Habitat II Konferansı ile yönetişim ile tanışmıştır. Bu konferans sonunda Türkiye, Ulusal Raporu ve Eylem Planı'nda yönetişim ilkelerini benimsediğini belirtmiştir. Helsinki Zirve'nde sunduğu Yapısal Uyum Raporu'nda Türkiye yönetişimi benimsediğini ve tüm kamu kuruluşlarında bu yönde reformlar yapacağını belirtmiştir (Özer, 2006). Kasım 2003'te kamu yönetimi kanun tasarısında merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir (Petek ve Kesim, 2005). Yönetişimin katılım, hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkeleri bu tasarı ile kamu yönetimi alanına girerek Türk kamu yönetimini çağdaş bir yapıya taşımıştır (Petek ve Kesim, 2005). Özelleştirme, sivilleştirme ve yerelleştirme bu tasarı ile Türk kamu yönetiminde daha fazla etkili olmuştur (Ataay, 2004).

Okullar toplumların geleceğine yön veren, toplumu etkileyen ve toplumdan etkilenen kurumlardır. Toplumdaki her kurum gibi okul yönetimleri de yönetişim olgusundan etkilenmiştir. Kamu yönetiminin bir alanı olan eğitim yönetimi de diğer kamu kuruluşları gibi yönetişim olgusundan etkilenmiş ve bu yeni yönetim anlayışına göre güncellenmiştir. Müdür, öğretmen, öğrenci, personel, veli ve dış paydaşlar okul yönetişiminin paydaşlarıdır. Müdür okul yönetiminde ve karar süreçlerinde yetkilerini diğer paydaşlar ile paylaşmıştır. Yönetim, tek elden yönetilen hiyerarşik yapıdan ziyade çok aktörlü birlikte yönetim anlayışına geçme sürecine girmiştir (Kothoff ve Merki, 2012). Yönetişim sayesinde okulun paydaşları arasındaki iletişim ve denetim artmaktadır. Ayrıca Bäckman ve Traffort (2007) okuldaki yönetişim uygulamalarının faydalarını şöyle sıralamıştır:

- Disiplini geliştirir,
- Öğrenmeyi geliştirir,
- Fikir ayrılığını azaltır,
- Demokrasinin geleceğini güvence altına alır
- Okulu daha rekabetçi hale getirir.

Aslan (2016), öğretmen ve yöneticilerin yönetişim algıları, okulların türü (özel-devlet), cinsiyet, okullardaki görevi, mesleki kıdem ve yaş değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiğini saptamıştır. Izgar (2015), okul yöneticilerinin iyi yönetişim algıları cinsiyetlerine göre; hesap verebilirlik ve katılımçılık alt boyutlarında, kadın yöneticiler lehine, yönettikleri okul (resmi- özel)

değişkenine göre; sorumluluk, şeffaflık, hukuka bağlılık ve paylaşılan vizyon alt boyutlarında, resmi okullarda görev yapan okul yöneticileri lehine anlamlı ölçüde farklılık göstermiştir. Yüner ve Burgaz (2019), okul yönetişimi ve okul iklimi arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında okul yönetişimi ile okul iklimi boyutlarının pozitif bir ilişkiye sahip olduğunu saptamıştır. Bu bağlamda araştırmanın amacı:

Araştırmanın Amacı:

Öğretmenlerin; okullarında uygulanan ve görmek istedikleri yönetim uygulamaları ile ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Alt Amaçlar:

1. Okullarda uygulanan yönetim uygulamaları ile ilgili öğretmen görüşleri;
 - a. Cinsiyet
 - b. Yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
2. Öğretmenlerin, okullarda görmek istedikleri uygulamalarına ilişkin görüşleri;
 - a. Cinsiyet
 - b. Yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

İlkokulların okul yönetimlerini, öğretmen görüşleriyle ölçmeyi amaçlayan ve çeşitli demografik değişkenlere göre inceleyen bu araştırma, tarama modelinde tasarlanmıştır. Tarama modeli, bir grubun özelliklerini ortaya çıkarmayı amaçlayan veri toplama çalışmasıdır (Büyüköztürk vd., 2013). Tarama modeli, değişkenlerin çeşit veya miktar bakımından tek tek oluşumlarının ortaya çıkarılması amacıyla yapılır. Bu modelin temel amacı; mevcut durumu tanımak, problem çözüme açıklık getirmek, benzeri araştırmalar için gerekli bilgileri toplayarak sınıflandırıp özetlemektir (Yıldırım, 1966).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Şahinbey/Gaziantep’te bulunan devlet ilkokullarında 2018-2019 eğitim-öğretim yılında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemi, yansız örnekleme yöntemi ile seçilen 183 öğretmenden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırma verileri, Kişisel Bilgiler Formu ve Yüner (2018) tarafından geliştirilen Okul Yönetişim Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Ölçeğin geçerlilik çalışması Yüner tarafından yapılmıştır. Ölçek; hedeflenen okul yönetişimi ve gözlenen okul yönetişimi olmak üzere iki boyuttan ve her boyut Hukuka Bağlılık, Katılım ve Şeffaflık olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte 28 madde bulunmaktadır.

Yüner (2018) tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında ölçeğin tamamı için Cronbach’s Alpha değeri .88 olarak bulunmuştur. “Gerçekleşen Yönetişim” için Cronbach alfa katsayıları “Hukuka Bağlılık” boyutunda .79, “Katılım” boyutunda .90 ve “Şeffaflık” boyutunda .82 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin bütün olarak Cronbach alfa katsayısı ise .91 olarak hesaplanmıştır. “Hedeflenen Yönetişim” açısından değerlendirildiğinde Cronbach alfa katsayıları “Hukuka Bağlılık”

boyutunda .93, “Katılım” boyutunda .91 ve “Şeffaflık” boyutunda .85, ölçeğin bütününde ise .95 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmadan elde edilen verilerin normalliği test edilmiştir. Test sonucunda verilerin normal dağıldığı ve parametrik testler yapılması uygun görülmüştür. Araştırma sürecinde uygulanan ölçekten elde edilen verilerin analizinde SPSS 20 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı) kullanılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin hedeflenen ve gerçekleşen okul yönetişimine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek için t-testinden; mesleki kıdem, yaş ve okulda görev yapılan süre değişkenlerine göre görüşleri arasındaki farklılığı tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, ANOVA testinde gruplar arası fark kaynağının bulunması amacıyla kullanılan posthoc istatistik analizlerine başvurulmuştur. Varyansların eşitliği durumunda kullanılabilir olan çoklu karşılaştırma testlerinden LSD kullanılmıştır. Varyansların eşit olmadığı gruplarda da Dunnett’s T3 posthoc test istatistiğinin kullanılması tercih edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Ölçek puanlarının demografik değişkenlere göre farklılaşma durumlarına ait bulgular: Araştırmaya katılan öğretmenlerinin ölçek puanlarının demografik değişkenlere göre farklılaşma durumlarına ilişkin bulgular Tablo 1-’de sunulmuştur.

Tablo 1. Gözlenen ve Hedeflenen Yönetişim Ortalamaları.

	Hedeflenen			Gerçekleşen		
	N	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss	
Genel Ortalama	183	4,48	,62	3,30	1,06	
Katılım	183	4,30	,70	2,99	1,10	
Şeffaflık	183	4,36	,72	2,68	1,28	
Hukuka Bağlılık	183	4,69	,50	3,88	1,00	

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin ölçek geneli ve alt boyutlarda okul yönetişiminin uygulanması ile ilgili görüşleri yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Gerçekleşen okul yönetişim düzeyinin sadece hukuka bağlılık alt boyutunda yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Ölçek genelinde ve diğer alt boyutlarda ise orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine Göre Uygulanan Okul Yönetişim Düzeylerine İlişkin T-Testi Sonuçları

	Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	P
Genel Ortalama	Kadın	101	3,31	0,76	181	174	0,86
	Erkek	82	3,29	0,70			
Katılım	Kadın	101	3,03	0,84	181	968	0,33
	Erkek	82	2,92	0,82			
Şeffaflık	Kadın	101	2,70	1,05	181	415	0,80
	Erkek	82	2,66	0,97			
Hukuka Bağlılık	Kadın	101	3,84	0,76	181	576	0,50
	Erkek	82	3,92	0,70			

Tablo 2 incelendiğinde okullarda uygulanan yönetim uygulamaları ile ilgili öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 3. Yaş Değişkenine Göre Uygulanan Okul Yönetişim Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Yaş (yıl)	N	\bar{X}	Ss		Sd	F	p	Anlamlı Fark
Genel Ortalama	22-28	56	3,40	,797	Grup içi	179	3,215	.024	1-3
	29-35	45	3,31	,598					3-4
	36-40	46	3,03	,708	Gruplar	3			
	41-55	36	3,48	,735	arası				
Katılım	22-28	56	3,10	,90	Grup içi	179	2,956	.034	1-3
	29-35	45	2,93	,69					3-4
	36-40	46	2,72	,81	Gruplar	3			
	41-55	36	3,21	,84	Arası				
Şeffaflık	22-28	56	2,80	1,05	Grup içi	179	1,530	.208	-
	29-35	45	2,63	,87					
	36-40	46	2,44	1,00	Gruplar	3			
	41-55	36	2,85	1,11	arası				
Hukuka Bağlılık	22-28	56	3,96	,78	Grup içi	179	3,393	.019	1-3
	29-35	45	3,96	,65					2-3
	36-40	46	3,59	,69	Gruplar	3			3-4
	41-55	36	4,01	,72	arası				

Tablo 3'e göre okullarda uygulanan yönetim uygulamaları ile ilgili öğretmen görüşleri ölçek genelinde anlamlı farklılık göstermektedir ($F(3-179)=3.215, p<.05$). Alt boyutlarda ise katılım ve hukuka bağlılık alt boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu bulabilmek için LSD testlerinden yararlanılmıştır. Test sonuçlarına göre; 36-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin görüşleri ölçek geneli, katılım ve hukukun üstünlüğü alt boyutlarında 22-28 yaş aralığındaki ve 41-55 yaş aralığındaki öğretmenlerden anlamlı bir şekilde düşüktür. Ayrıca hukukun üstünlüğü alt boyutunda 36-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin görüşleri 29-35 yaş aralığındaki öğretmenlerden de anlamlı bir şekilde düşüktür. Şeffaflık alt boyutunda ise bir farklılık yoktur.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre İstenen Okul Yönetişim Düzeylerine İlişkin T-Testi Sonuçları

	Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	P
Genel Ortalama	Kadın	101	4,42	0,44	181	2,309	,022
	Erkek	82	4,55	0,33			
Katılım	Kadın	101	4,24	0,47	181	1,739	,084
	Erkek	82	4,36	0,43			
Şeffaflık	Kadın	101	4,28	0,59	181	1,927	,056
	Erkek	82	4,45	0,54			
Hukuka Bağlılık	Kadın	101	4,63	0,44	181	2,45	,015
	Erkek	82	4,77	0,26			

Tabloya göre kadınların istedikleri okul yönetim düzeyleri ölçek genelinde ve hukuka bağlılık alt boyutunda erkeklerden anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu görülmektedir. Şeffaflık ve katılım alt boyutlarındaki farkın anlamlı olmadığı tablodan çıkartılan bir başka sonuçtur.

Tablo 5. Yaş Değişkenine Göre İstenen Okul Yönetişim Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Yaş	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	p	Anlamlı Fark	
Genel Ortalama	22-28	56	4,48	,406	Grup arası	179	,142	.935	-
	29-35	45	4,47	,348					
	36-40	46	4,46	,427					
	41-55	36	4,51	,404					
Katılım	22-28	56	4,18	,492	Grup arası	179	,073	.974	-
	29-35	45	4,30	,394					
	36-40	46	4,30	,442					
	41-55	36	4,32	,509					
Şeffaflık	22-28	56	4,33	,609	Grup arası	179	,187	.905	-
	29-35	45	4,33	,482					
	36-40	46	4,37	,617					
	41-55	36	4,41	,567					

Hukuka Bağıllık	22-28	56	4,73	,351	Grup	179	,675	.569	-
	29-35	45	4,69	,383					
	36-40	46	4,63	,416	Gruplar	3			
	41-55	36	4,72	,336	arası				

Tablo 5'e göre okullarda istenen okul yönetimleri ile öğretmen görüşleri yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (F (3-179)=,142 p >.05).

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Tartışma

Öğretmenlerin okullarda hedeflenen yönetim düzeyleri yüksek ancak gerçekleşen yönetim düzeylerinin orta derecede olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçları Yüner ve Burgaz'ın sonuçları ile benzerlik gösterirken Gül'ün ve Izgar'ın yaptığı araştırma sonuçları ile farklılaşmaktadır. Yüner ve Burgaz 2018 yılında yaptığı araştırmada ortaöğretim kurumunda görev yapan öğretmenlerin hedeflenen yönetim düzeylerini yüksek, gerçekleşen yönetim düzeylerini ise orta düzeyde bulmuştur. Gül ve Yaşar (2020), ilkokulların yönetim düzeylerini incelediği araştırmada ilkokulların yönetim düzeylerini yüksek bulmuştur. Izgar ise okul yöneticileri ile yaptığı araştırmasında okul yöneticilerinin yönetim algılarının yüksek olduğunu saptamıştır. Araştırmalar arasındaki farklılık örneklem farklılıklarından kaynaklanabilmektedir. Ayrıca bu araştırmada kullanılan ölçekte diğer ölçeklerden farklı olarak hem hedeflenen hem de gözlenen boyutlarının olması sonuçların farklı çıkmasının nedeni olabilir.

Bu araştırmada cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin ilkokulların gerçekleşen yönetim düzeylerine ilişkin görüşleri arasında genel ve alt boyutlar bağlamında anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Bu sonuç Şanal (2009) ve Subaş'ın (2010) sonuçları ile benzerlik gösterirken Yiğit'in (2013) araştırmasının sonucu ile farklılaşmaktadır. Şanal (2009) ve Subaş (2010), öğretmenlerin okul yönetimine ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını; Yiğit (2013) ise erkek öğretmenlerin okul yönetimine ilişkin algılarının kadın öğretmenlerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. Kullanılan ölçek, araştırmanın yapıldığı örneklemelerin farklılıkları araştırma sonucunda farklılaşmanın nedenleri olabilir. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre kadınların okullardaki hedeflenen yönetim düzeyleri erkeklerden ölçek geneli ve hukuka bağıllık alt boyutlarında anlamlı bir şekilde yüksektir. Bu sonuca bağlı olarak kadınların okullarda yönetim isteklerinin daha fazla olması gerektiğine inandığını söylenebilmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre okullarda hedeflenen yönetim düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Okullarda gerçekleşen yönetim düzeyleri incelendiğinde ise ölçek geneli ve katılım alt boyutunda hem 22-28 ve hem de 41-55 yaş aralığındaki öğretmenlerin görüşleri 36-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin görüşlerinden anlamlı bir şekilde yüksektir. Hukuka bağıllık alt boyutunda ise bütün yaş gruplarındaki öğretmenlerin görüşleri 36-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin görüşlerinden daha yüksektir. İncelenen araştırmalarda okulların yönetim düzeylerine ilişkin öğretmenlerin görüşleri yaş değişkenine göre bir araştırmaya rastlanmamaktadır. Bu yönüyle bu araştırma diğer araştırmalardan farklılaşmaktadır.

4.2. Sonuç

1. Öğretmenlerin ilkokulların yönetim düzeyleri istekleri yüksektir.
2. İlkokullardaki varolan yönetim uygulama düzeyleri orta düzeydedir.

3. İlkokullardaki varolan ve istenen yönetim düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşmamaktadır.
4. 41-55 yaş aralığındaki öğretmenlerin okullardaki varolan yönetim düzeyleri ile ilgili görüşleri diğer yaş grubundaki öğretmenlerden daha yüksektir.
5. 36-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin ilkokullardaki varolan yönetim düzeyleri ile ilgili görüşleri diğer gruplardaki öğretmenlerden daha düşüktür.
6. Öğretmenlerin ilkokulların yönetim düzeyleri ile ilgili görüşleri yaş değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

4.3. Öneriler

1. Okul yöneticilerinin okul yönetimine öğretmenlerin ve diğer paydaşların daha fazla katılmalarına imkan vermesi öğretmenlerin görüşlerine göre okulların yönetim düzeylerini yükseltebilir.
2. Okul yöneticilerine 36-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin varolan yönetim düzeyleri ile ilgili düşüncelerini arttırabilmeleri için farklı çalışmalar yapmaları önerilmektedir.
3. Bu çalışma Gaziantep'teki ilkokullarda yapılmıştır. Aynı çalışma farklı il ve eğitim kademelerinde yapılabilir.
4. Bu çalışma nicel tekniklerle yapılmıştır. Aynı çalışma karma desenler kullanılarak yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akipek, İ. (1966). *Devletler Hukuku*. Ankara:Başnur Matbaası.
- Aliefendioğlu, Y. (2001). *Hukuk- Hukukun Üstünlüğü- Hukuk Devleti*. Ankara Barosu Dergisi. Sayı:2 ss. 29-68.
- Aslan, M. S., Şen, S. ve Usta, M. E. (2017). Eğitim Örgütlerinde Yönetişim Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 91-121.
- Aslan, M.S. (2016). *Özel ve Devlet Okullarının Yönetişim Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ataay, F. (2006). *Türkiye'de Yönetişim ve "Sivil Toplum" Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme*. *Memleket Siyaset Yönetim Dergisi*. 2006(1). Ss. 121-141.
- Aydoğan, M. (2006). *Kentsel Yönetişim Bağlamında E-Planlama Yaklaşımları İzmir Örneği*. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Bäckman, E., Trafford, B. (2007). *Okulların Demokratik Yönetişimi*. Strasbourg: Avrupa Konseyi Yayınları.
- Bayramoğlu, S. (2018). *Yönetişim Zihniyeti: Türkiye'de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Akbaba, S. A., ve Yıldırım, K. (2010). *Uluslararası Öğretme ve Öğrenme Araştırması-Teaching and Learning International Survey (TALIS)*Meb: Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F.(2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çetin, B. (2014). *Eğitim ve Kalkınma İlişkisi: Türkiye Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Çetin, S. (2010). *Türkiye’de Kamu Yönetimi Reform Sürecinin Değerlendirilmesi: Aksayan Ve İşleyen Yönler*. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt: 19 Sayı: 3. Ss. 23-38.
- Emini, F. T. (2013). *Sivil Toplum Kuruluşlarının Politika Belirleme Sürecindeki Rolü: Tüsiad Örneği*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 36, ss. 43-56.
- Gemici, Y. (2008). *Eğitimde Sendika-Yönetim İlişkileri*. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gerard, A. (2012). *GovernanceReturnsToEducation: Do ExpectedYears Of SchoolingPredictQuality Of Governance? TheFaculty Of TheGraduate School Of ArtsAndSciences Of GorgetownUniversity*.
- Gül, B , Yaşar, M . (2020). İlkokullarda Yönetişim Düzeyinin İncelenmesi . Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi , 4 (2) , 122-139 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/guebd/issue/59201/814441>.
- Gül, B. (2019). İlkokulların Yönetişim Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güler, B. A. (2000). *Yerel Yönetimleri Güçlendirmek mi? Ademi Merkeziyetçilik Mi?*. Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt:9, Sayı:2. Ss. 14-29.
- Güler, B. A. (2003). *Yönetişim: Tüm İktidar Sermayeye*. Praksis, Sayı: 9, Kış-Bahar 2003, ss. 93-116.
- Güler, B.A. (2000). *ResutstructuringtheState*. TurkishPublic Administration Annual, TODAIE, Vol. 24-26/1998-2000, ss.3-16.
- Gündüz, Y. Ve Balyer, A. (2013). *Gelecekte Okul Müdürlerinin Gerçekleştirmeleri Gereken Roller*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt/Vol.: 13 - Sayı/No: 3 (45-54).
- HABİTAT II. (2000). *5 Ülke Raporu, Yönetişim Alt Bölümü, Gündem 21 ve Katılım*. İstanbul: Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri Kitabı.
- Izgar, H. (2015). *Modern Toplumun Yönetim Biçimi İyi Yönetişim Üzerine Bir İnceleme*. Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:10 Sayı: 1. Ss. 24-38.
- İlhan, M., Çetin, B. (2014). *LISREL ve AMOS Programları Kullanılarak Gerçekleştirilen Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) Analizlerine İlişkin Sonuçların Karşılaştırılması*. Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi Cilt 5, Sayı 2, Kış 2014, 26-42.
- Kara, M. (2018). *Resmi ve Özel Ortaöğretim Okullarında Kurumsallaşma*. Doktora Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kesim, H.K. & Petek, A. (2005). *Avrupa Komisyonu’nca Belirlenen İyi Yönetişimin İlkeleri Çerçevesinde Türk Kamu Yönetimi Reformunun Bir Eleştirisi*. Amme İdaresi Dergisi, Cilt:38 Sayı:4, ss. 39-58.
- Maliye Bakanlığı. (2003). *İyi Yönetişimin Temel Unsurları*. Ankara: Maliye Bakanlığı Yayını.
- Menteş, A. (2009). *Kurumsal Yönetişim ve Türkiye Analizi*. İstanbul: Derin Yayınları
- Ömür, G. A. (2010). *İş Ahlakı Perspektifinde Yatırımcı İçin Kurumsal Yönetişimin Şeffaflık İlkesinin Önemi*. İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi No:43. ss.163-175.
- Özdemir, M. (2008). *Kamu Yönetiminde Etik*. ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, 2008, ss. 179-195.
- Özdemir, M. ve Bozkurt, S. (2015). *Eğitim ve okul yöneticilerinin yeni-kamu işletmeciliği anlayışına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 42, 317-334.

- Özdemir, S , Başel, H , Şenocak, H . (2010). *Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'nın Artan Önemi ve Üsküdar'da Faaliyet Gösteren Bazı STK'lar Üzerine Bir Araştırma*. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 0 (56), . Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/iusskd/issue/886/9847>
- Özdemir, S. (2013). *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özden, Y. (2013). *Eğitimde Yeni Değerler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özer, M. A. (2006). *Yönetişim Üzerine Notlar*. Sayıştay Dergisi. Sayı: 63. Ss. 59-83.
- Palabıyık, H. (2004). *Yönetimden Yönetişime Geçiş Ve Ötesi Üzerine Kavramsal Açıklamalar*. Amme İdaresi Dergisi. Cilt:7 Sayı: 1. Ss. 63-85.
- Sobacı, M. S. (2007). *Yönetişim Kavramı ve Türkiye 'de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler*. Yönetim Bilimleri Dergisi (5:1). Ss. 219-235.
- Subaş, A. (2010). *İlköğretim Okullarında Çalışan Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Öğrenen Örgütü (okulu) Algılamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin, B , Arastamam, G . (2019). Okul Yönetişimi Ölçeği'nin Psikometrik Analizi ve Okul Müdürü, Öğretmen ve Okuldaki Diğer Personel Üzerine Bir Uygulama. Kastamonu Eğitim Dergisi, 27 (1), 1-13. DOI: 10.24106/kefdergi.417776
- Şahin, B. M. (2016). *Eğitimde Yönetişim(Governance): Okul Çalışanlarının Yönetişim Algısı*.Yükseklisans Tezi. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şanal, E. E. (2009). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Görevli Akademik Personelin Öğrenen Örgüt Kültürüne İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- TDK. (2011). *Türkçe sözlük* (11. baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Turan, S. (2014). *Eğitim Yönetimi: Teori, Araştırma ve Uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tüsiad, (2002). *Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi*. İstanbul:Tüsiad.
- Yılmaz, N. (2005). *İlköğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Yönetimine Katılma Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yiğit, Y. (2013). *Bazı Değişkenlere Göre Okul Yöneticileri Ve Öğretmenlerin Bilgi Yönetim Tutumları İle Öğrenen Okul (Örgüt) Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yüner, B. ve Burgaz, B. (2019). *Okul Yönetişimi ile Okul İklimi Arasındaki İlişkinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*. Eğitim ve Bilim 2019, Cilt 44, Sayı 199, Ss. 373-390.